

« Η Κιβωτός της Σπάρτης »

Ο ίδιος για πολλοστή φορά λόγος. Για το Παλαιό Δικαστικό Μέγαρο Σπάρτης και την εγκατάλειψη που το κατατρέχει. Για το αφημένο στην ατυχία του. Το παρατημένο. Το ετοιμόρροπο. Ίσως το καταδικασμένο.

Σκουπιδότοπος ο περίγυρός του. Περιβαλλόμενο από πάνω ως κάτω με ένα κουρελιασμένο πλαστικό δίχτυ, αγκιστρωμένο πάνω σε σκουριασμένες σκαλωσιές. Όχι για να μην είναι ορατές οι πληγές του, αλλά για προστασία των διερχομένων, από την πτώση σοφάδων και κεραμιδιών. Ό,τι πιο δυσάρεστο ακόμη και για το πιο ασήμαντο κτίσμα.

Άχρηστο και για την ελάχιστη χρήση. Ανάξιο ακόμη και για τον ελάχιστο οφειλόμενο ιστορικό σεβασμό. Μουντή εικόνα αισθητικής θλίψης και ηχηρής απαξίας για 18 ολόκληρα χρόνια, από τότε που οι Δικαστικές Αρχές της Σπάρτης μεταφέρθηκαν στο έναντι τούτου Νέο Δικαστικό Μέγαρο.

Ταπεινωμένο στην υπαρξιακή μοναξιά του σε ελάχιστη απόσταση από τον Καθεδρικό Ναό της Ευαγγελίστριας Παναγίας, την κεντρική Βιβλιοθήκη, τα Δικαστήρια και τον ανδριάντα του Λυκούργου. Στο κέντρο μιας πόλης που δεν το βλέπει. Που δεν ακούει τους εκκωφαντικούς τριγμούς των υπό κατάρρευση ιστών του. Που δεν νοιώθει την ζώσα ιστορική συνείδησή του, έστω και κατ' ελάχιστο εκείνης της συλλογικής.

Το Παλαιό Δικαστικό Μέγαρο Σπάρτης του 1834. Το πρώτο ίσως μεγάλων διαστάσεων κτίσμα του πριν λίγα χρόνια ιδρυθέντος τότε Ελληνικού Κράτους. Έργο των Βαυαρών του Όθωνα, ταυτόχρονα με τον ρυμοτομικό σχεδιασμό της νέας Σπάρτης και τις προτεραιότητες για το Μουσείο, το Δημαρχείο και τον Καθεδρικό Ναό. Εκείνοι γνώριζαν από τότε το κλέος της ιστορικής πόλης και ας τους είπαν ύστερα δυνάστες κάποιοι εμπαιθείς ιστορικοί. Και έκαναν τα πρώτα ιστορικά βήματα για την αναγέννησή της, ιδρύοντας και το Πρωτοδικείο, ένα εκ των πέντε πρώτων της μικρής

ελεύθερης Χώρας, οι Υπηρεσίες του οποίου το έτος 1837 εγκαταστάθηκαν στο νεότευκτο τότε κτήριο.

Εκεί κατά το πρώτον και το Δημαρχείο, η Αστυνομία, ο Νομάρχης και οι άλλες Αρχές της πόλης. Εκεί οι πρώτες δειλές οργανωτικές δομές της αφυπνιζόμενης ελεύθερης πατρίδας. Εκεί και το πρώτο αυτοσχέδιο μικρό μουσείο, όπου σε μια γωνιά του ισογείου εφυλλάσσοντο τα αρχαία ευρήματα της περιοχής. Και παρακεί ο ιερός χώρος του ιδεοφυλακείου της Μεγάλης Ρήτρας της Δημοκρατίας, της ισονομίας, της ισότητας και των άλλων Οικουμενικών Ιδεών και Αρχών της πόλης των Λακεδαιμονίων. Εκεί και απ' εκεί ηχηρά ονόματα και μορφές νομικών και δικαστών που κόσμησαν και διοίκησαν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Πολιτεία και την Δικαιοσύνη. Εκεί μέσα πλανάται ακόμη και η νεώτερη κοινωνική ιστορία της πόλης, γραμμένη με το χέρι στα Γενικά Αρχεία των Δικαστικών Πρακτικών.

Δεν είναι υπερβολή. Το λεγόμενο Παλαιό Δικαστικό Μέγαρο της Σπάρτης υπήρξε και εξακολουθεί να υπάρχει ως μία Ιερή Κιβωτός- παρακαταθήκη- τοπικής ιστορίας και πολιτισμού και γι' αυτό όσοι το νοιώθουν και το βλέπουν έτσι, συμβαίνει ώστε το παρελθόν με το παρόν να ταυτίζονται και να εστιάζονται στο ίδιο σημείο αναφοράς, που είναι αυτό τούτο το ετοιμόρροπο κτήριο.

Και γι' αυτό πασχίζουν. Και διαμαρτύρονται. Και κάθε τόσο άλλοτε γραπτά και άλλοτε φωναχτά προσφεύγουν σε όλους εκείνους εκ των Σπαρτιατών και μη, που μπορούν κυρίως ως θεσμικοί φορείς να διασώσουν την ΚΙΒΩΤΟ της Σπάρτης. Ακόμη και με τον προηγούμενο Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας έγιναν συναντήσεις προς τούτο και ζητήθηκε η διακριτική αρωγή του. Τίποτα όμως που να είναι ορατό, δεν έχει γίνει μέχρι τώρα. Μόνο η απραξία είναι ορατή, που παράγει και αναπαράγει την διαρκή θλίψη και αγχώνει ακόμη και τον χρόνο, που κι αυτός παρέρχεται άπρακτος.

Θλίψη και άγχος όχι μόνο για την απραξία, αλλά και για ό,τι ανεπανάρθωτο κινδυνεύει να συμβεί με την επαπειλούμενη κατάρρευσή του, αφού μια ολόκληρη πόλη αδυνατεί να προλάβει το κακό. Ή μήπως τελικά δεν θέλει; Ακόμη και εκεί καμμιά φορά μπορεί να πάει το μυαλό των ανθρώπων. Και αλλοίμονο, αν έτσι συμβαίνει.

Πάντως εκείνοι που συμπάσχουν με το ετοιμόρροπο κτήριο, δεν θα σταματήσουν να πασχίζουν. Θα επιμένουν *. Γιατί αν δειλιάσουν και κάνουν

πίσω ,τότε παραφράζοντας τον Καζαντζάκη, θα πρέπει να νοιώθουν ασήκωτες ενοχές γιατί απέτυχαν. Και οι ενοχές τους θα είναι πιο βαρείες και από εκείνες των πραγματικών ενόχων, αν βέβαια οι ίδιοι νοιώθουν ενοχές.

Λέγεται πως ο χρόνος στο πέρασμά του ,συνήθως είναι φιλικός προς τους ανθρώπους. Για όσο διαρκεί όμως. Και εφόσον βέβαια το αντιλαμβάνονται και οι άνθρωποι. Ο άπρακτος όμως ο χρόνος είναι διαφορετικός. Δεν είναι μόνο που φεύγει πικραμένος, φεύγοντας αφήνει πίσω του ανεξίτηλο και το αποτύπωμά του. Γίνεται τιμωρός .Και τότε... τότε είναι που μιλάμε για μη αναστρέψιμες καταστάσεις και απώλειες, για κακουχίες και ενοχές. Και η Σπάρτη τι κάνει για τούτο; Μήπως το παραβλέπει και αρέσκεται μόνο στα λόγια; Ο υπογράφων το παρόν έχει άλλη άποψη. Το αποδίδει αλλού. Στην ράθυμη ιστορική της αυταρέσκεια. Όπως συμβαίνει και με αρκετά σπουδαία άλλα, που αν δεν τα είχε παραβλέψει, σήμερα θα ήταν μια εξαιρετική περίπτωση σύγχρονης ιστορικής πόλης.

Παναγιώτης Ηλ. Κομνηνός
Δικηγόρος

* Ως λέξη του 2021 για το λεξικό του Cambridge αναδείχτηκε η λέξη «επιμονή», που ορίζεται «ως συνεχής προσπάθεια για να επιτευχθεί κάτι, ακόμη και αν είναι δύσκολο ή απαιτεί πολύ χρόνο».